

بسمه تعالی
امتحانات تکمیل نواقصی - آبان ۱۳۹۲

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
 معاونت آموزش
 اداره ارزشیابی و امتحانات
 کمیسیون طرح سؤال

پایه :	۴	موضوع :	عقاید ۴
تاریخ :	۹۲/۰۸/۰۴	ساعت :	۱۴

نام کتاب: **بدایه المعارف از اول جلد ۱ تا اول الفصل الثانی فی النبوه**

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. کدام برهان علاوه بر اثبات وجود خداوند، امتناع تسلسل را نیز اثبات می‌کند؟ ۳۳
 ا. معلولیت ☐   ب. ضرورت و وجوب ☒   ج. محدودیت ☐   د. فطرت قلب ☐
۲. آیه شریفه «إِنَّ الْحُكْمَ لِلَّهِ» اشاره به چه توحیدی دارد؟ ۵۴
 ا. ذاتی ☐   ب. اطاعی ☐   ج. تشریحی ☒   د. افعالی ☐
۳. گزینه صحیح را تعیین کنید. ۱۶۹
 ا. المعاصی لیست بأمر الله ولكن بقضائه و قدره و مشیته ☒   ب. المعاصی لیست بأمر الله و قضائه ولكن بقدره و مشیته ☐
 ج. المعاصی بأمر الله و قضائه و قدره ☐   د. المعاصی و الفرائض كلها بأمر الله و قضائه و قدره ☐
۴. إِنْ معنی وجوب اللطف علیه تعالی: ۱۴۸
 ا. إِنْ العقل يأمره بذلك ☐   ب. إِنْ أحداً يأمره بذلك فيجب عليه أن يطيعه ☐
 ج. اللزوم واستحالة الانفكاك ☒   د. حکمته تعالی يأمره بذلك ☐

تشریحی

* لا يقال: إِنْ العقلاء كثيرا ما يتحملون الضرر لدواعٍ مختلفة فكبرى القياس ممنوعة، لأننا نقول: إِنْ ما يتحملهُ هو الحقیق من الضرر أو المنجر بفائدة مهمة لا الخطير و الكثير منه. ۷

۱. باتوجه به عبارت، اشکال استدلال به «وجوب دفع ضرر محتمل» و پاسخ آن را بنویسید.

اشکال: در قاعده وجوب دفع ضرر محتمل، کبرای قیاس آن است که «دفع ضرر محتمل واجب است» و حال آن‌که می‌بینیم در بسیاری از موارد عقلاء ضررهایی را تحمل می‌کنند؛ پس کلیت کبری تمام نیست.
 پاسخ: عقلاء ضررهای کوچک یا ضررهایی که با منفعت بزرگ‌تر جبران می‌شود را تحمل می‌کنند، اما ضررهای زیاد یا مهم به خصوص ضرر اخروی را حتی اگر احتمالی باشد، تحمل نمی‌کنند، از این رو تحمل ضرر اخروی در صورت ترک معرفه الله، روا نمی‌باشد.

۲. آیه شریفه «رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى» به کدام دلیل از ادله اثبات واجب متعال اشاره دارد؟ توضیح دهید. ۴۰

دلیل: راه تدبیر و هدایت؛ تقریبه: هو أن من تأمل في النظام العالمي يرى أنه تحت تدبير شاعر حكيم بحيث يهدي كل موجود إلى وظائف بالهداية التكوينية الغريزية. (وحيث إن ذلك أثر عظيم فلا ينافي إلا للواجب تعالی)

۳. از براهین اثبات واجب، برهان «امكان ماهوی» را توضیح دهید. ۲۷

العالم ممكن لذاته وكل ممكن لذاته يحتاج في الوجود الى الغير فالعالم يحتاج في الوجود الى الغير وهذا الغير إن كان واجباً فهو المطلوب والآن لزم أن ينتهي اليه لبطان الدور والتسلسل.

أ. العبادة: هي إظهار الخضوع والتذلل في مقابل الغير بعنوان أنه رب يستحق العبادة. ب. زیرا مطلق تعظیم و خضوع عبادت نیست بلکه تعظیم به عنوان اینکه رب است و مردم قبور انبیا و امامان را به عنوان اینکه رب هستند تعظیم نمی کنند بلکه چون آنها مخلوقات برتر و برگزیده خداوند هستند و تأسیاً به ائمه دین آنها را تعظیم می کنند.

* لا يخفى أن ظاهر المصنف هو أن الإثابة على الطاعات مقتضى العدل، والإخلال بها ظلم بخلاف مجازاة العاصين ... ۹۸

۵. نظریه مذکور در متن و یکی از نقدهای وارد بر آن را بیان کنید.

در باب طاعات، بندگان استحقاق ثواب را دارند و مقتضای عدل اعطاء ثواب است به طوری که اخلال به آن ظلم محسوب می شود و خلاف عدل است ولی در باب عصیان عدم عقاب هیچ محذوری ندارد. نقد: إن الإثابة على الطاعات من باب التفضل دون الاستحقاق - إن ترك عقاب العاصين في الجملة لا كلام فيه لأنه من باب التفضل و أما بالجملة فلا لاستلزامه لغوية التشريع و ترتيب الجزاء على العمل و لتضييع حقوق الناس بعضهم على بعض.

* يدل على علمه أننا نجد أنفسنا عالمين بذواتنا علماً حضورياً و هذا العلم ينتهي إلى الله. ۴۴

۶. با توجه به متن، عالم بودن خداوند را اثبات کنید.

علم وجدانی داریم به عالم بودنمان و این عالم بودن ما منتهی به خداوند می شود زیرا بعد از آن که ثابت شد اصل وجود از جانب خداست ثابت می شود که کمالات ما و از جمله علم ما از ناحیه خداوند عطا شده است، و معطی وجود و کمالات وجود نمی تواند فاقد آن باشد پس خداوند نیز عالم بذاته است.

۷. مادی گراها به چه انگیزه هایی منکر وجود خداوند شده اند؟ (سه مورد) ۸۲

إما فراراً من التكليف وإما اشمئزازاً من عمل بعض الداعين إلى الدين وإما من جهة أوهام و شبهات لو رجعوا فيها إلى العلماء لما بقى لهم شبهة، و لكنهم لم يرجعوا أو رجعوا إلى من لم يكن أهلاً لذلك.

* استشكل الإمامية على الأشاعرة بأنهم لم يتمكنوا من إثبات العدل لله تعالى بعد إنكارهم قاعدة الحسن و القبح العقلي و إن استدّلوا بالآيات القرآنية الدالة على أنه تعالى لا يظلم، لأن احتمال الكذب في الآيات لا ينسب إلّا بالقاعدة. ۱۱۰

۸. چرا اشاعره با استدلال به آیات قرآن نیز نمی توانند عدل الهی را اثبات کنند؟ توضیح دهید.

زیرا اگر حسن و قبح شرعی باشد نه عقلی معنایش آن است که اگر گوینده کذب خداوند باشد قبحی ندارد، بنابر این ممکن است آیاتی که می گوید خداوند ظلم نمی کند و عدل دارد نیز کاذب باشد لذا با این آیات نمی توان عدل الهی را اثبات کرد.

۹. فرضیه داروین در تکامل انسان با کدام عقیده دینی در تعارض است؟ یکی از پاسخ های این فرضیه را به اختصار بنویسید. ۹۱

با این عقیده که خدا هر یک از موجودات را جداگانه آفریده است نه این که موجودات بی جان پدید آمده اند و تدریجاً تکامل یافته اند تا به پیدایش انسان انجامیده است. (۱ نمره)

۱. نهایت چیزی که از حفاری های باستان شناسان به دست آمده تکامل در صفات نوع واحد است نه اینکه نوعی به نوع دیگر تبدیل شده باشد. ۲. بر فرض صحت این فرضیه، دلیلی بر صادق بودن آن به نحو موجب کلیه وجود ندارد چون تجربه بدون ضمیمه براهین و علوم عقلی نمی تواند قاعده و قانون درست کند. توجه: یک مورد کافی است، ۱ نمره.